

TÜRKİYE'DE ARTAN ÇOCUK İŞÇİLİK

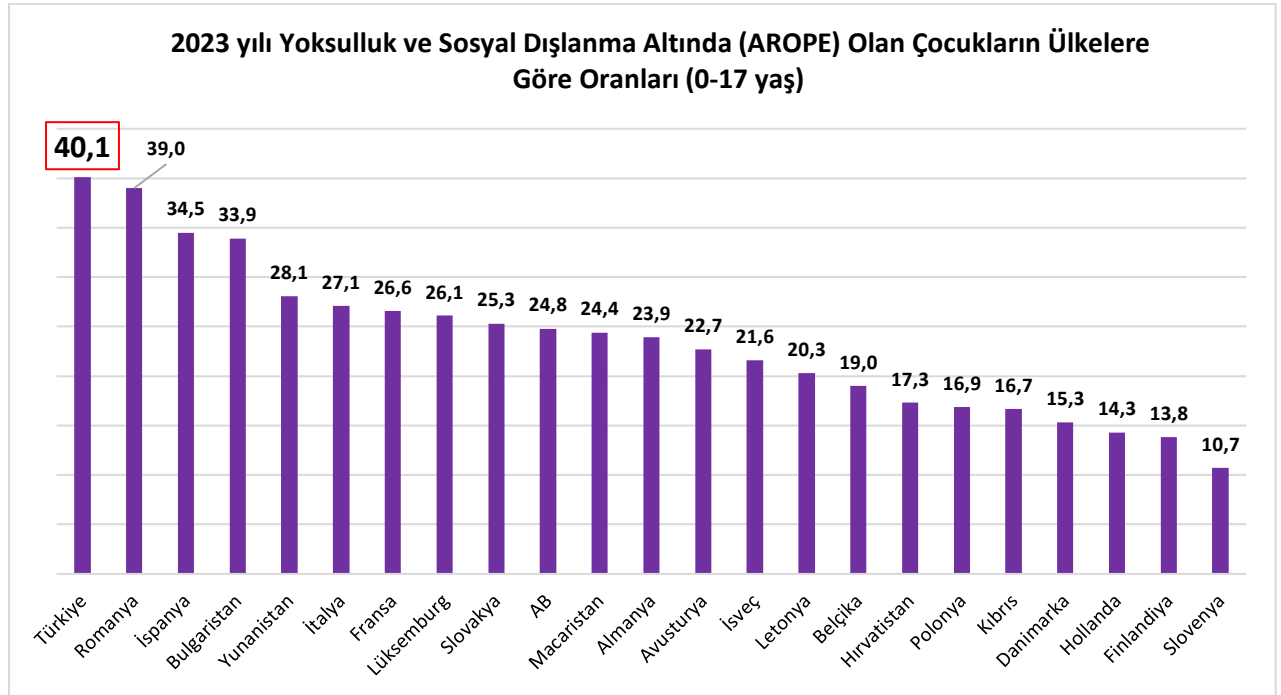
Eğitimis

TÜRKİYE'DE ARTAN ÇOCUK İŞÇİLİK

Dünyada yaklaşık 160 milyon çocuk, diğer bir deyişle her 10 çocuktan biri, piyasa tarafından ucuz işgücü kapsamında sömürülmekte ve bu durum hem ruhsal hem de bedensel açıdan gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir.¹ 160 milyon çocuk içinde Türkiye’de bulunan çocuk işçi sayısı da azımsanmayacak orandadır.

Pandemi öncesinde de yüksek oranlarda seyreden çocuk işçi oranı son dönemde yaşanan ekonomik kriz ile birlikte artan yoksullaşmanın sonucu olarak önemli ölçüde artış göstermiştir. Toplumdaki yoksullaşma ailelerin geçimini imkânsız hale getirmiş, haliyle çocuklar da bu süreçten en fazla etkilenen taraf olmuştur.

UNICEF’in 39 ülke arasında yapmış olduğu araştırmaya göre 2019-2021 yılları arasında çocuk yoksulluğunun en yüksek olduğu ikinci ülke %33,8 ile **Türkiye’dir**.² Çocuk yoksulluğunun yanında EUROSTAT tarafından “Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Altında Olanların Oranı (AROPE)”na bakıldığında ise durumun daha vahim olduğu görülmektedir.

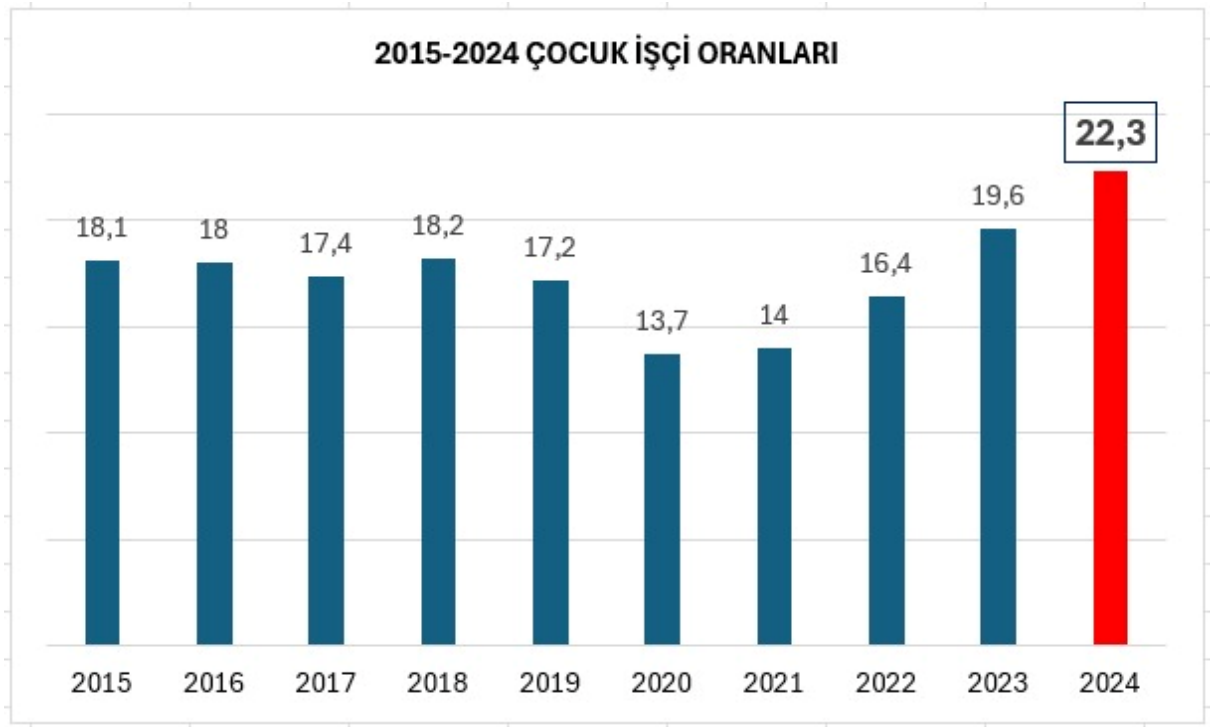
Kaynak: EUROSTAT verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

¹ ILO. Dünyada Çocuk İşçiliği. <https://www.ilo.org/tr/regions-and-countries/europe-and-central-asia/ilo-turkiye-ofisi/politika-alanlari/cocuk-isciligi>. Erişim Tarihi: 30 Mart 2025.

² UNICEF. (2023). Child Poverty in the Midst of Wealth. <https://www.unicef.org/innocenti/media/3296/file/UNICEF-Innocenti-Report-Card-18-Child-Poverty-Amidst-Wealth-2023.pdf>. Erişim Tarihi: 15 Nisan 2025.

Avrupa ülkeleri arasında çocukların maruz kaldığı yoksulluk ve sosyal dışlanmanın (AROPE) en yüksek olduğu ülke **Türkiye** olmuştur. AROPE oranının Türkiye’de yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda TÜİK tarafından en son açıklanan 2024 yılı verisine göre 0-17 yaş için **%38,9**, 18-64 yaş için %26,3, 65 yaş üstü için %23,3 olduğu görülmektedir.

Gerek Türkiye içinde gerekse diğer ülkelerle kıyaslandığında ülkenin yaşadığı ekonomik bunalımın en fazla çocukları etkilediği görülmektedir. Yoksullukta ilk sıralarda yer alan Türkiye’deki çocukların yaşitlarıyla büyümek, eğitim hakkını kullanmak, dengeli ve yeterli beslenmek gibi birçok gereklilikten mahrum kalması yani yoksullaşması, piyasanın çocuklar üzerindeki sömürsünü güçlendirmiştir.

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

Türkiye’de 2015-2024 yılları arasında yani son on yılda en yüksek çocuk işçilik oranı **%22,3** ile 2024 yılına ait olmuştur. Sadece 15-17 yaş aralığındaki çocuk işçi oranlarını veren TÜİK’e göre 2020 yılından 2024 yılına kadar geçen süreçte oran her yıl artış göstermiştir. Bu durumun nedenlerinin başında kuşkusuz ki yönetilemeyen ekonomik süreç bulunmaktadır. Bu iddiayı destekleyen cevap yine çocuklardan gelmiş, açıklanan istatistiklerde çocuklara neden çalıştıklarına dair yöneltilen soruya en fazla “hanehalkının ekonomik faaliyetlerine yardımcı olmak” cevabı verilmiştir. Sonuçta sürekli yoksullaşan ailelerin çocuklarının eğitimi, beslenmesini, giyimini karşılayamayacak duruma gelmesi çocukların eğitim hayatından koparılmasına ve ucuz işçi olarak sömürü düzenine dahil olmasına neden olmaktadır.

En son 2019 yılında sadece 15-17 yaş arası değil, 17 yaş altı tüm çocukların dahil edilmesiyle hesaplanan çocuk işçilik verilerine göre Türkiye’deki çocuk işçi sayısı 720 bindir.³ Pandemi öncesi dönemde tüm çocuklar dikkate alındığında 720 bin olan çocuk işçi sayısının, 2024 yılında sadece 15-17 yaş arasındaki çocuklar için 890 bin olduğu açıklanmıştır. Buna göre 2019 yılında olduğu gibi 2024 yılında da tüm çocukların dahil edilmesiyle ulaşılacak çocuk işçi sayısının **yaklaşık bir milyon** olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Ülkede açıklanan resmi çocuk işçi sayısı ve MESEM’e kayıtlı olanların toplamı

	ÇOCUK İŞÇİ SAYISI TOPLAM
ÇOCUK İŞÇİ SAYISI (15-17 YAŞ)	869 bin
MESEM’DEKİ ÇOCUK SAYISI	503 bin 962
TOPLAM ÇOCUK İŞÇİ SAYISI (EN AZ)	1 MİLYON 372 BİN

Kaynak: TÜİK ve Milli Eğitim Bakanlığı verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

MESEM’de bulunan öğrencilerin dahil edilmediği 869 bin çocuk işçiye (15-17 yaş) bir de halihazırda MESEM’e kayıtlı 503.962 çocuğun eklenmesiyle sayı bir milyonu geçmektedir.

Artan çocuk işçiliğin yanında gerek MESEM’de gerekse MESEM dışında çalışan çocukların maruz kaldığı iş kazaları ya da iş cinayetlerine de her geçen gün bir yenisi eklenmektedir. İŞİG verilerine göre 2013-2024 döneminde en az 742 çocuk, 2025 yılının ilk iki ayında ise 9 çocuk işyerlerinde çocuk işçi cinayetleri sonucu hayatını kaybetmiştir.

Sonuç olarak; zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim hakkından faydalanırken aynı anda çalışmasında ya da eğitim hayatından tamamen koparılmasında, MESEM ile mesleki eğitim adı altında piyasanın çocuk işçi sömürsüne ortak olunmasında, yüzlerce çocuğun iş cinayetleri sonucunda hayatını kaybetmesinde tek sorumlunun siyasi iktidar olduğunu biliyoruz.

Eğitim-İş olarak; piyasanın sömürü aracı olarak ağır işlerde çalıştırılan, çocuk işçi kazalarına ya da çocuk işçi cinayetlerine maruz kalan çocuklara karşı devletin görmezden gelen tavrı son bulana kadar mücadele etmeye, çocuklarımızı korumaya devam edeceğiz. Çünkü Başöğretmenimiz Mustafa Kemal Atatürk’ün dediği gibi: **“Vatanı korumak, çocukları korumakla başlar.”**

³ TÜİK (2019). “Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları-2019” <https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=child-labour-force-survey-2019-33807> Erişim tarihi: 20 Mart 2025.

